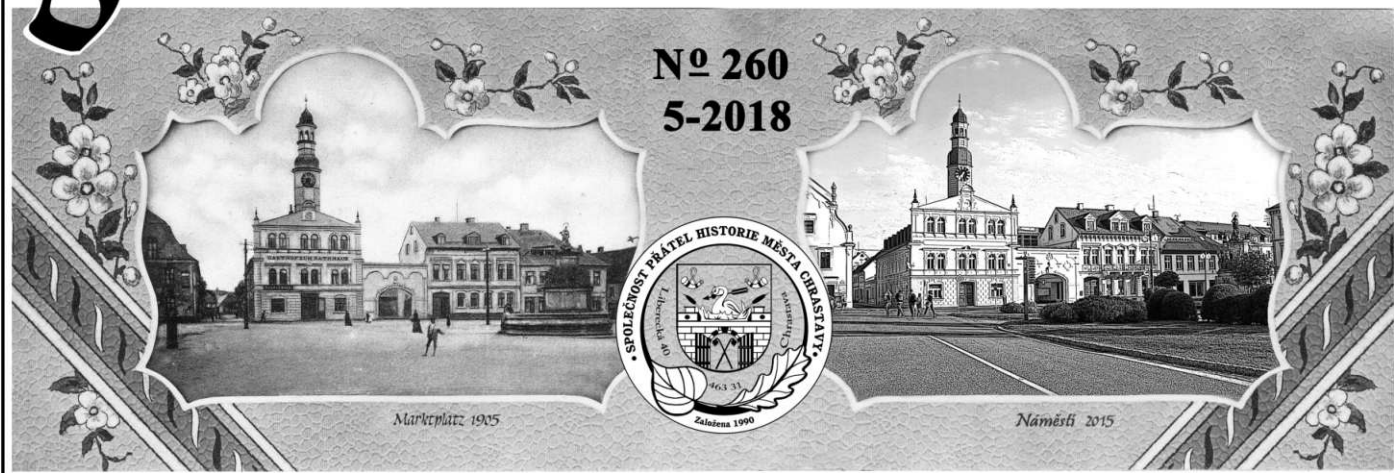


Bulletin společnosti přátel historie města Chrastavy

№ 260
5-2018



Žili mezi námi.

Mnohé si ještě pamatujeme, jiné známe z vyprávění, o dalších se můžeme dočíst v kronikách... Někteří byli významní a připomínáme si je dodnes, řada jich upadla v zapomenutí, přestože jejich život zanechal stopy v minulosti Chrastavy. Jednu takovou osobnost nám představil pan František Klečka, který při sestavování rodinného rodokmenu zjistil, že jeho pradědeček býval učitelem a ředitelem školy v Chrastavě. Požádal naši Společnost o doplnění některých informací a svolil k tomu, abychom výsledek jeho „pátrání“ zveřejnili.

Emanuel Reinelt 1845 – 1922

Pouštím se do vyprávění o pradědečkovi, o kterém jsem dlouho ani nevěděl. Při pátrání v minulosti našeho rodu jsem ho zaregistroval jako člověka, o kterém se zmiňuje moje maminka ve svých vzpomínkách:

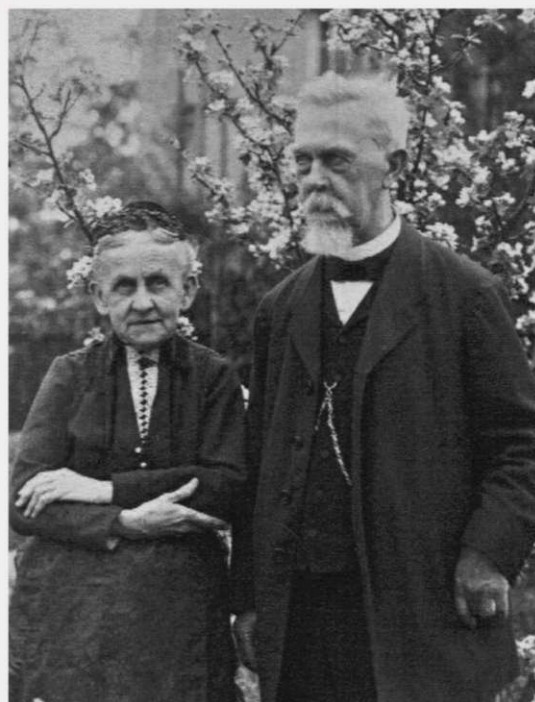
...Další, už živější vzpomínku mám na jeden den, kdy jsem s tatínkem sedla do vlaku a odjela k dědečkovi a babičce do Liberce. To vše bylo pro mě vedlejší, mě zaujal jen příchod do jejich vilky blízko botanické zahrady. Už se stmívalo. Babička, malá slabá stařenka, měla na hlavě čepček a dědeček, vysoký hubený měl dlouhatánskou fajfku v ruce a všude svítily plynové lampy. Dědeček, bývalý kantor v důchodu, se mnou přes den chodil po jejich zahradě. Líbilo se mi tam, ale dlouho jsem tam nebyla. Naši se tehdy stěhovali z Kadaně do České Lípy...

Na sklonku života měl pradědeček dům v Liberci, neda-leko botanické zahrady, č.p. 793, tehdy Menzelstrasse 1, nebo podle adresáře též Hlasiwetzstrasse 5. Tyto dvě adresy označují dům na rohu dnešních ulic Janáčkova a Purkyňova. Vchod je z ulice Janáčkovy. Maminka na něj vzpomíná, ale musíme si uvědomit, že jí bylo 8 let, když tento její dědeček zemřel.

Zaujalo mě na něm to, že napsal, buď sám nebo s Fried-richem Leglerem, a jak jsem zjistil později, i s Josefem Heinrichem, mnoho učebnic, dá se říci, že slabikářů, čítanek a všeobecně vzdělávacích knih, které byly, pokud vím, vždy částečně psány švabachem a částečně latinkou. Také se pustil do úpravy matematických učebnic od slovinského matematika France Močnika.

Byl to zřejmě moderní člověk, velmi pracovitý a dá se říci i úspěšný.

Takže začínám:



Julie a Emanuel Reineltovi
na zahradě svého domu v Liberci

Emanuel Reinelt se narodil 27. 9. 1845 ve vesničce Že-žice (Seesitz) nedaleko Ústí nad Labem (7 km) jako nej-starší z jedenácti dětí Antona Reinelta a Marie Anny Löblové. Jeho rodný dům č.p. 10 dodnes stojí nedaleko kostela a fary. Ve školní Ročence libereckých obecných škol 1879 – 1884 je v Emanuelově životopise napsáno, že tam byl jeho otec učitelem, což je pravda, ovšem v matričním zápisu o Emanuelově narození je uvedeno, že jeho otec byl v té době učitelem v Povrlech (Pömmmerle).



E. Reinelt 17. 7. 1863 absolvoval c. k. Ústav pro vzdělávání učitelů v Litoměřicích (*jakožto nadbytečná německá škola byl zrušen ke konci školního roku 1923/24 - viz Poslanecká sněmovna N. S. R. Č. 1924. Zápis 4858.*) s pověřením učitele na čtyřtřídních základních školách.

Od 1. října 1863 do 2. září 1870 působil jako podučitel na hlavní chlapecké škole v Liberci. V ročence libereckých škol je v r. 1869 uváděn jako učitel měšťanské školy, učitel na vyšší dívčí škole, předseda komise pro správu Okresní učitelské knihovny, člen sdružení přátel přírody a učitelského spolku pro šíření veřejně prospěšných znalostí. Od 3. září 1870 do 30. září 1873 jako učitel na téže škole, celkem tedy 10 let. V libereckém adresáři z roku 1871 je uvedeno jeho bydliště Breite Gasse 177/2.

2. listopadu 1871 podstoupil v Litoměřicích zkoušku z matematiky, techniky a přírodopisu pro učitele měšťanských škol. 1. října 1873 nastoupil jako učitel na měšťanské škole v Broumově, kde učil pět měsíců. Od 1. března 1874 učil devět měsíců na měšťanské škole v Děčíně.

Emanuel Reinelt v CHRASTAVĚ.

1. prosince 1874 byl povolán jako ředitel nově otevřené chlapecké měšťanské školy v Chrastavě.

5. září 1876 se oženil v Liberci s Julií Posseltovou z Liberce 1, č.p. 247 (6. 6. 1845 – 20. 8. 1928). S manželkou bydleli v Chrastavě v Žitavské ulici č. 215, kde se jim narodily první dvě děti:

Emanuel Reinelt - prokurista, narozen 16. 10. 1878, zemřel 11. 5. 1945 v Liberci.

Rudolf Reinelt - profesor, narozen 25. 5. 1880, studoval na vysoké škole v Praze a 11. 12. 1905 složil učitelské zkoušky pro reálná gymnázia. Jeho hlavním předmětem byla chemie a vedlejšími předměty geografie a fyzika. V září 1909 nastoupil natrvalo do Státní reálné školy ve Steyeru v Rakousku. Mnoho let tam byl okresním školním inspektorem a tam také do své smrti 29. 1. 1938 bydlel.

1. září 1881 byl pověřen vedením pětitřídní chlapecké a dívčí obecné školy v Chrastavě. Tuto funkci zastával až do 28. 2. 1883. V chrastavských školách působil tedy 8 let a 3 měsíce k plné spokojenosti školních úřadů i městských zastupitelů.

6. 1. 1882 se narodil třetí syn Josef (můj dědeček), ten už v č.p. 228, což je škola na náměstí 1. Máje.

Ing. Prof. Dr. Josef Reinelt, diplomovaný zemědělský ekonom, studoval na Německé univerzitě v Praze přírodní vědy, kde 27. 6. 1906 promoval jako doktor filozofie. 5. 10. 1907 složil zkoušky pro Vyšší zemědělské školy. Byl jmenován řádným učitelem a v srpnu 1911 profesorem Vyšší zemědělské školy v České Lípě. Poté, co složil zkoušky z češtiny, byl od 13. 7. 1925 do května 1945 ředitelem Vyšší hospodářské školy v Kadani. Tam napsal a vlastním nákladem vydal dvě učebnice botaniky. Po válce byl s rodinou odsunut do Německa, kde 22. 10. 1967 v Künzelsau zemřel.



Gymnázium a Ústav pro vzdělávání učitelů v Litoměřicích (1909)

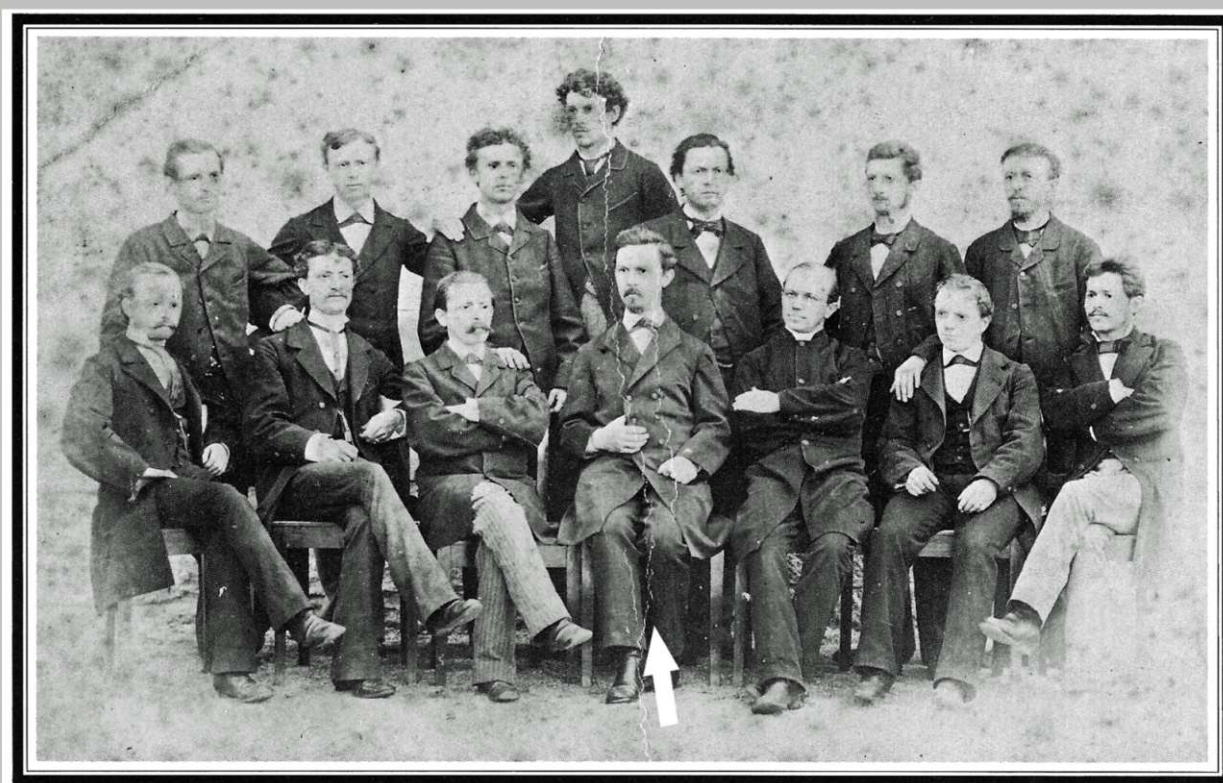


Žitavská ulice a dům č.p. 215



Dívčí škola na náměstí 1. Máje (1905)





Učitelé chlapecké školy kolem roku 1900. Fotografie z knihy Kratzau – Ein Bilderbuch von Land und Leuten.
 stojící zleva: Jahne, John, Herschel, Hrnčič, Girschik, Trübel, Reischl
 sedící: Hoffmann, Preissler, Thiel, **Reinelt**, P.Aichler, Bergmeier, Kumpert

LIBEREC podruhé. V letech 1878–1879 byla postavena dnešní 3. ZŠ, nazvaná Rudolfova – na počest korunního prince Rudolfa. Byla to tehdy největší školní budova v Liberci. Prvním ředitelem byl Daniel Werner, který v roce 1873 odešel do Obchodní školy, poté prozatímní ředitel Ignaz Kollmann a 26.2. 1883 převzal školu ředitel Emanuel Reinelt, dříve ředitel v Chrastavě. 1.3. 1883 nastoupil E. R. na místo ředitele Rudolfovy školy, tam též s rodinou bydlel a narodily se jim tam další děti: Heinrich Reinelt 21. 1. 1884, který zemřel v Mola di Bari v Itálii 1. 6. 1919 zřejmě na následky zranění z 1. světové války. Julie Reineltová 16. 10. 1886, která se později provdala za velkoobchodníka vínem v Liberci, Wilhelma Bergmanna. Kromě těchto dětí se manželům Reineltovým v této škole narodily ještě tři, ale ty se nedožily dospělosti.

13. 9. 1887 byl Emanuel Reinelt v doplňkové volbě zvolen poslancem Českého zemského sněmu (1887–1889).

Emanuel Reinelt napsal mnoho učebnic. První vydal pravděpodobně, soudě podle katalogu Nár. knihovny, v roce 1891.

Byla to: *Lesebuch für österreichische allgemeine Volksschulen. Erster Theil, Fibel, 1. Schuljahr / unter Mitwirkung mehrerer Schulmänner herausgegeben von Emanuel Reinelt Nakl. udaje Wien ; Prag : F. Tempsky, 1891 Popis (rozsah) 78 s. : il. Volně přeloženo: Čítanka pro rakouské obecné základní školy. První díl, Slabikář, 1. školní rok / ve spolupráci s několika řediteli škol vydal Emanuel Reinelt.*

V době, kdy byl E. R. ředitelem Rudolfovy školy, byl řídícím učitelem na chlapecké obecné škole, která byla její součástí, **Friedrich Legler** (1. 1. 1852 Broumov – 31. 10. 1919 Liberec). Oba učitelé zřejmě měli dost příležitostí a důvodů se spřátelit a některé učebnice vydali společně. Asi by se dalo říci, že Legler šel ve stopách E. R. včetně toho, že učitelskou kariéru končil v letech 1911–1917 jako ředitel Rudolfovy školy.

Zdá se, že kromě Friedricha Leglera, měl Emanuel Reinelt ještě jednoho spoluautora učebnic a to **Josefa Heinricha** (19. 3. 1837 Dolní Jiřetín – 27. 10. 1908 Horní Krč), který byl rakouský a český pedagog a politik německé národnosti, v 2. polovině 19. století poslanec Českého zemského sněmu a Říšské rady. Na učebnicích je zajímavá skutečnost, že jsou částečně psané švabachem a částečně latinkou.

23. 6. 1907 Emanuel Reinelt před odchodem do důchodu koupil od Alfreda Hübnera rodinný dům poblíž botanické zahrady, který jsem již zmínil v úvodu.

21. 2. 1908 na zasedání Okresní školní rady města Liberec, mu byl jednomyslně schválen, při příležitosti odchodu do důchodu, návrh na udělení titulu „Císařský rada“.

Učitelská kariéra Emanuela Reinelta (*1845 - †1922)

Funkce	místo	od	do	plat	doba
podučitel	Liberec	1.10.1863	5.2.1868	300 fl.	4r. 4m.
definitivní podučitel	Liberec	6.2.1868	2.9.1870	300 fl.	2r. 7m.
definitivní učitel	Liberec	3.9.1870	30.9.1873	600 fl.	3r. 1m.
učitel měšť. školy	Broumov	1.10.1873	20.2.1874	800 fl.	5m.
učitel měšť. školy	Děčín	1.3.1874	30.11.1874	900 fl.	9m.
ředitel měšť. školy	Chrastava	1.12.1874	28.2.1883	1240 fl.	8r. 3m.
ředitel měšť. školy	Liberec	1.3.1883	1.3.1908	4400 K.	25r.
Celkem				44 let a 5 měsíců	

Pokusil jsem se sestavit alespoň hrubý obrázek jednoho z mých předků. Za těch několik málo let, po které se o náš rodokmen zajímám, jsem sesbíral víc informací, než zde uvádím. Takto vypadá výsledek snažení pravnuka, amatéra, samouka a rádoby genealoga.

V Nových Dvorech dne 12. 3. 2018

František Klečka



Kamele gehen in langer Reihe mit ihren Lasten hintereinander her. Hie und da tauchen, wie grüne Inseln in dem unermeßlichen Sandmeere, einzelne fruchtbare Landstriche auf, die man Oasen nennt. Sie bieten den Karawanen der Wüste willkommene Rubepunkte.



Das Lama.

schätzen und strengen sie nicht übermäßig an.

Eine eigene Art von Kamelen bilden die Trampeltiere, welche zwei Höcker haben. Einige Ähnlichkeit mit dem Kamele hat das amerikanische Lama, weswegen es auch Schafkamel genannt wird. Es ist etwa halb so groß wie das Kamel und wird ebenfalls zum Lasttragen gebraucht.

82. Der Steinadler.

Der Steinadler oder Goldadler ist einer der kühnsten und stärksten Raubvögel. Er stellt jungen Hühnen, Hasen, Lämmern und dem zahmen Geflügel eifrig nach und wird hiedurch sehr schädlich. Die aufrechte Haltung, der kühne, gegen die Wolken gerichtete Flug sowie die ungewöhnliche Stärke dieses Vogels flößen Bewunderung ein, weshalb der Adler von jeher als Sinnbild von Kraft und Mut in hohem Ansehen stand.

Sein Nest, den Horst, legt er auf unzugänglichen Felsen im Gebirge an und er verteidigt seine Jungen auf das Mutigste, wenn ihnen Gefahr droht. Im Herbst kommt er oft in die Ebenen, weil er hier reichlichere Beute findet als in den Gebirgen.

Der Steinadler wird ein Meter lang und misst mit ausgebreiteten Flügeln das Doppelte. Kopf und Hals sind mit spitzigen, rostbraunen, der übrige Körper ist mit rundlichen, dunkelbraunen Federn bedeckt. Der Oberschnabel ist hakenförmig gebogen, der Unterschnabel gerade, beide sind an der Wurzel mit einer wachsgelben Haut überzogen, die man Wachshaut nennt. Die gelben Füße haben vier Zehen, von denen drei nach vorn und eine nach rückwärts gerichtet ist.



Der Steinadler.

An den Zehen sitzen schwarze, fischelförmige und spitzige Krallen, mit denen der Vogel seine Beute ergreift, um sie in die Lüfte zu entführen.

Nach Dr. H. Hofmann.

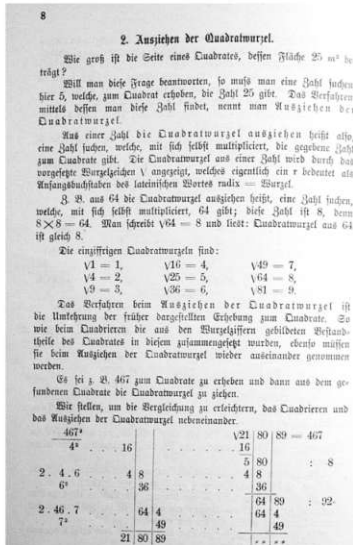
83. Die Schwalben.

Im Winter sieht man keine Schwalben. Erst im Frühling erscheinen sie, anfangs einzeln, dann in großen Gesellschaften, um sich bei uns häuslich niederzulassen.

Ukázka jedné z učebnic - částečně psané švabachem a částečně latinkou



Friedrich Legler



Ukázka z učebnice matematiky
pro druhou třídu dívčí měšťanské školy



Josef Heinrich

Bulletin společnosti přátel historie města Chrastavy

Nº 260 bylo vydáno v květnu 2018

Vydává jako přílohu Chrastavských listů a pro svoji potřebu Společnost přátel historie města Chrastavy.
Toto číslo připravila: Jana Zahurancová dle podkladů p. Františka Klečky

Napsat nám můžete na e-mail: sphmch@volny.cz

